

Beginnend *Bijbellezen*

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

24. Jozef maakt zich bekend

Bijbelgedeelte: Genesis 43:11-45:15

Jozefs broers opnieuw naar Egypte

Nadat Juda nuchter had vastgesteld dat zij al twee keer op en neer naar Egypte hadden kunnen gaan, als Benjamin met hen mee had gemogen, gaf hun vader eindelijk toe. Als hij niet mee mocht gaan, zouden ze allen sterven van de honger, ook Benjamin. Israël vroeg hen een geschenk van het beste dat zij in huis hadden, mee te nemen naar de koning van Egypte. Ook moesten zij twee maal zoveel geld meenemen, om ook het graan van hun eerste tocht te betalen: 'misschien was het een vergissing' van de Egyptenaren. En 'wat je broer betreft, neem hem maar mee en ga terug naar die man. God, de Ontzagwekkende, geve dat hij barmhartig voor jullie is: dat hij jullie andere broer (Simeon) vrijlaat en ook Benjamin laat gaan. En ik – moet ik mijn kinderen verliezen, goed, dan verlies ik ze maar.'

Bij de koning

Ze vertrokken met het geschenk en het geld, en namen Benjamin mee. In Egypte aangekomen gingen ze naar het paleis van de koning, en dienden zich aan. Toen Jozef Benjamin zag, gaf hij zijn hofmeester opdracht een maaltijd in zijn eigen huis te laten bereiden; 'want', zei hij 'vanmiddag eten ze bij mij.' Zijn broers liet hij meegaan met de hofmaarschalk. Toen ze voor het paleis stonden, waren ze er niet gerust op wat er nu weer ging gebeuren: 'Dat ze ons hierheen brengen, komt door het geld dat de vorige keer in onze voerzakken is teruggelegd: ze willen ons overrompelen, ons van onze ezels beroven en slaven van ons maken.' Ze spraken de hofmeester aan: 'Neemt u ons niet kwalijk, heer. Wij zijn hier al eens eerder geweest om voedsel te kopen. En toen we daarna ergens overnachtten en onze voerzakken openmaakten, ontdekte we dat bij ieder van ons zijn geld bovenin de zak lag, het volle bedrag. Maar dat hebben we weer meegenomen. En we hebben ander geld bij ons om voedsel te kopen. We weten niet wie dat geld in onze zakken heeft gedaan.' De man zag hoe ongerust zij waren, en zei tot hun verwondering: 'U hoeft niet ongerust te zijn, u hebt niets te vrezen. Uw God, de God van uw vader, moet een schat in uw voerzakken hebben gelegd, want ik heb uw geld ontvangen.'

Al snel bracht hij Simeon bij hen. Ook kregen zij water om hun voeten te wassen, en voer voor hun ezels. Toen ze hoorden dat zij in het paleis zouden eten, legden zij het geschenk voor de koning klaar. Bij zijn binnenkomst legden zij het buigend voor zijn voeten neer. De koning was echter meer geïnteresseerd in hun vader: 'Is alles goed met jullie oude vader, over wie jullie me hebben verteld? Leeft hij nog?' Ze bogen voor hem neer en zeiden: 'Jazeker, uw dienaar, onze vader, leeft nog en hij maakt het goed.' Daarna vroeg hij: 'Is dat jullie jongste broer, over wie jullie me hebben verteld?', en zei tegen Benjamin: 'God zij je genadig, mijn zoon.' En net zoals de eerste keer moest Jozef snel weg, want het werd hem weer te machtig, en hij kon zijn tranen niet bedwingen. Na zijn tranen de vrije loop te hebben laten gaan, waste hij zijn gezicht en kwam terug. Hij gaf opdracht de maaltijd binnen te brengen. Zelf zat hij niet aan dezelfde tafel als zijn broers. Niet omdat hij dat niet had gewild, maar omdat Egyptenaren liever niet samen met Hebreëën aten. Dus kon Jozef dat moeilijk doen, wilde hij er later geen vragen over krijgen. Zijn broers kregen een plaats aan de tafel, met hun gezicht naar de koning. Tot hun stomme verbazing werden zij in leeftijdsvolgorde naast elkaar gezet. Ze kregen van alles wat de koning kreeg opgediend een portie, maar Benjamin kreeg van alles vijf porties....

De moeilijkste test

Na de maaltijd gaf Jozef de hofmeester bevel de zakken van zijn broers zo vol mogelijk te doen, en het geld er weer bovenin te leggen. Bovendien moest hij zijn zilveren drinkbeker in de zak van de jongste leggen. Nadat alles zo was gedaan als gevraagd, liet hij de broers bij het aanbreken van de dag vertrekken. Maar ze waren de stad nog niet uit, of Jozef zei tegen zijn hofmeester: 'Vlug, ga achter die mannen aan en haal ze in. Zeg tegen hen: "Waarom hebt u goed met kwaad vergolden? Uitgerekend de beker waaruit mijn heer altijd drinkt en waarmee hij kan voorspellen wat nog verborgen is! Hoe hebt u dat kunnen doen!"' Jozef wilde hen testen, door hen net zo angstig te maken als hij was, toen hij in een put gegooid en daarna verkocht werd. Wat zouden zij nu doen als Benjamin beschuldigd werd van diefstal? De man deed wat hem was opgedragen. De broers van Jozef wisten niet wat ze meemaakten: 'Hoe kunt u dit nu tegen uw dienaren zeggen, heer? U weet toch dat we het geld dat we in onze voederzakken hebben gevonden, weer voor u meegebracht hebben uit Kanaän. Waarom zouden we dan uit het huis van uw heer zilver of goud stelen? Als u bij een van ons iets mocht aantreffen, heer, dan moet hij ter dood gebracht worden en zal de rest van ons u als slaaf dienen.' 'Goed', zei de hofmeester, 'het zal gaan, zoals u zegt. Bij wie er iets gevonden wordt, die wordt mijn slaaf. Maar de anderen gaan vrijuit.' Snel zetten ze allemaal hun zak op de grond, en maakten het touw los. De hofmeester ging ze onderzoeken. Hij begon met die van de oudste, om te eindigen bij de jongste. Toen de beker uit de zak van Benjamin kwam, zal hij misschien net zo ang-

stig hebben gekeken als Jozef destijds. Ze zeiden echter niet tegen hem: "Jij hebt gestolen, en de afspraak is dat degenen die gestolen heeft, slaaf wordt van de koning. Dus jij gaat mee en wij gaan terug naar huis." Ze laadden hun ezels weer op en gingen met zijn allen terug naar de stad.

Bij de koning gekomen, vielen ze voor hem op de knieën. 'Wat hebben jullie gedaan? Beseften jullie niet dat een man als ik kan zien wat voor anderen verborgen is?' Juda antwoordde: Wat kunnen wij u hierop antwoorden, heer? Hoe kunnen we ons vrijpleiten? God heeft de misdaad van uw dienaren aan het licht gebracht. Wij zijn bereid uw slaaf te worden, mijn heer, niet alleen degene bij wie de beker is gevonden, maar wij allemaal.' Maar de koning zei: 'Geen denken aan. Degene bij wie de beker is aange troffen wordt mijn slaaf, maar de rest van jullie kan in vrede naar zijn vader terugreizen.' Toen waagde Juda het zelfs een stap naar voren te doen, en te zeggen: 'Neemt u mij niet kwalijk, heer. U bent als de Farao, maar sta uw dienaar alstublieft toe iets tegen u te zeggen, zonder dat u in woede ontsteekt. U vroeg ons, heer, of wij nog een vader of een broer hadden. Daarop vertelden wij u dat we nog een oude vader hadden en een broer die nog jong is; hij werd geboren toen onze vader al oud was. Zijn broer is gestorven, en hij is van de kinderen van zijn moeder als enige overgebleven. Zijn vader houdt daarom veel van hem. U zei ons toen, heer, dat we hem bij u moesten brengen, omdat u hem graag wilde zien. Wij zeiden toen tegen u, heer: "Het is uitgesloten dat de jongen bij zijn vader weggaat, want als hij hem verlaat, betekent dat zijn vaders dood." Maar u zei tegen uw dienaren: "Als jullie jongste broer niet meekomt, wil ik jullie hier niet opnieuw zien." Weer thuis bij mijn vader vertelden wij wat u had gezegd, heer, en toen onze vader ons vroeg om hierheen terug te gaan om weer wat voedsel te kopen, zeiden wij: "Dat is onmogelijk. Alleen als onze jongste broer meegaat kunnen we de tocht ondernemen, want we mogen die man niet onder ogen komen tenzij we onze broer bij ons hebben." Maar mijn vader zei: "Zoals jullie weten heeft mijn vrouw mij twee zonen gebaard. De ene ging bij mij weg en is vast en zeker verscheurd; ik heb hem tot nu toe niet teruggezien. Als jullie nu ook de andere bij mij weghalen en er overkomt hem iets, dan zou ik, die al zo oud ben, door jullie schuld van ellende in het dodenrijk komen." Dus, heer, als ik bij mijn vader terugkom zonder de jongen, aan wie hij zo verknocht is, dan kan het niet anders of hij sterft wanneer hij ziet dat de jongen er niet is; door het verdriet dat wij hem daarmee zouden aandoen, zou onze oude vader in het dodenrijk komen. Ik heb mij bij mijn vader borg gesteld voor de jongen; ik heb hem gezegd dat hij het mij mijn leven lang mag aanrekenen als ik de jongen niet terugbreng. Staat u daarom alstublieft toe, mijn heer, dat ik als slaaf bij u blijf in plaats van de jongen, en dat hij met zijn broers terugreist. Hoe zou ik immers zonder die jongen naar mijn vader kunnen teruggaan? Ik zou het verdriet dat ik mijn vader daarmee aan zou doen, niet kunnen aanzien.'

De koning vertelt wie hij is

Toen Jozef Juda dit hoorde zeggen, kon hij zich niet langer goed houden. Hij wist genoeg; ze waren inderdaad veranderd, en dachten aan het verdriet van hun vader als Benjamin iets zou overkomen. Hij riep tot al zijn dienaren in de kamer: 'Laat iedereen weggaan!' Toen ze alleen waren, barstte Jozef in tranen uit en vertelde zijn broers wie hij was. Zijn gehuil was zo luid, dat de Farao in het paleis ernaast het kon horen. De gebouwen waren toen helemaal open. Zijn broers schrokken geweldig, toen die barse koning zei: 'Ik ben het, Jozef!' Maar hij nodigde hen dichterbij te komen. En om hen ervan te verzekeren dat hij het echt was, vertelde hij hen wat alleen hij kon weten; 'Ik ben Jozef, jullie broer, die jullie verkocht hebben en die naar Egypte is meegevoerd.' Nadat zij de eerste keer bij hem waren geweest, was Jozef gaan begrijpen waarom hij in Egypte was gekomen: het was onderdeel van Gods plan. De hongersnood bedreigde het leven van de nakomelingen van Abraham, en als zij zouden sterven, zouden Gods beloften aan hem niet kunnen uitkomen. Daarom ging Jozef verder: 'Maar wees niet bang en maak je zelf geen verwijten dat jullie mij verkocht hebben en dat ik hier ben terechtgekomen, want God heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie leven te redden. De hongersnood teistert het land nu al twee jaar, en ook de komende vijf jaar zal er niet geploegd of geoogst worden. God heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie voortbestaan op aarde veilig te stellen; zo wilde Hij veel levens redden. Niet jullie hebben mij dus hierheen gestuurd, maar God; door Hem ben ik de belangrijkste raadsman van de Farao geworden, de bestuurder van zijn hele hof en heerser over heel Egypte.'

Jozef nodigde hen meteen uit bij hem in Egypte te komen wonen. Ze moesten naar hun vader gaan, en hem zeggen 'dat zijn zoon Jozef hem het volgende laat weten: "God heeft mij heer over heel Egypte gemaakt. Kom zo snel mogelijk naar mij toe. U kunt in Gosen wonen, dicht bij mij, met uw kinderen, uw kleinkinderen, uw schapen en geiten en runderen en wat u verder maar bezit. Ik zal u daar onderhouden, want de hongersnood zal nog vijf jaar duren. Dan hoeft u geen gebrek te lijden, u niet en ook uw familieleden en uw dieren niet.'" Jozef hoopte dat zijn broers er nu van overtuigd waren dat hij het inderdaad was: 'Jullie allemaal, ook jij, Benjamin, zien met eigen ogen dat ik het zelf ben die hier met jullie spreekt. Vertellen jullie mijn vader dus hoeveel aanzien ik in Egypte geniet, en alles wat jullie gezien hebben, en laat hem dan zo gauw mogelijk hierheen komen.' Daarna kuste Jozef zijn broer Benjamin en al zijn broers, terwijl hij zijn tranen de vrije loop liet. Pas toen waren zijn broers in staat iets tegen hem te zeggen, vooral omdat ze merkten dat hij geen wraak op hen wilde nemen.

J.K.D.